

“No renunciaré mai a ser feliç”: 10 claus per entendre el cuixartisme

CRÍTIC analitza el fenomen social, cultural i polític de Jordi Cuixart amb l'ajuda de la seva companya i periodista, Txell Bonet, del dirigent d'Òmnium Marcel Mauri i del polític Jordi Muñoz.

Sergi Picazo

Ada Colau és amiga de Jordi Cuixart. **L'independentisme hiperventilat** reivindica Jordi Cuixart. ERC, els Comuns, totes les famílies de la CUP i gent del PDECat elogien Jordi Cuixart. Fins i tot, intel·lectuals internacionals de la talla de [Noam Chomsky](#) donen suport a Jordi Cuixart. Aquí està passant alguna cosa. Aquí hi ha un corrent de fons que caldria intentar comprendre. **El cuixartisme s'ha convertit en un nou fenomen polític i social propi dins el sobiranisme.** Tothom espera que faci el salt a la política institucional. Però, de moment, no ha fet el pas ni tampoc sembla que ara per ara vulgui fer-lo. Cuixart farà el seu propi camí. Com ha dit en el seu al·legat final: “Em nego a viure sense esperança. Em nego a odiar ningú. No renunciaré mai a ser feliç”. Aquesta podria ser, de fet, la síntesi del ‘pensament Cuixart’.

L'interrogatori del fiscal a Cuixart durant el judici als líders independentistes va fer emergir el fenomen popular -i populista?- de Cuixart i del cuixartisme a la seu del Tribunal Suprem. **El seu al·legat final en defensa de la desobediència civil pacífica i en contra de qualsevol renúncia ha estat el colofó.** “M'acusen de reclamar la mobilització permanent. Sí, senyors fiscals, ho vaig fer, i ho torno a demanar avui. Catalans, catalanes, fem una mobilització permanent, pacífica i civil. No deixarem de protestar.” De fet, el president d'Òmnium Cultural va tornar a dir que no se'n penedia de res i que tornaria a actuar de la mateixa manera. “I sí, sens dubte, vam exercir la desobediència civil. Però el problema és la desobediència civil o el problema és l'obediència civil

dels que no protesten pels desnonaments o per l'exclusió social?" Cuixart va entrar al judici com a pres polític; però, probablement, en sortirà com un referent polític d'una part de l'independentisme. **"No tinc cap mena de penediment. Tot el que vaig fer ho tornaria a fer"**, va concloure.

El cuixartisme, tanmateix, és un fenomen difícil d'entendre del tot: té, com totes les ideologies que triomfen, **un punt contradictori**: Cuixart és un empresari d'èxit, però esquerranós i d'origen popular. Un president d'Òmnium que reivindica les seves arrels murcianes, elogia la llengua castellana i demana en el judici la unitat dels demòcrates de tot l'Estat espanyol. Un ateu que explora una mena de sentiment catòlic particular; i un defensor a ultrança dels ponts amb els Comuns, però partidari de la independència per la via ràpida. L'actual número 2 d'Òmnium i amic seu, Marcel Mauri, rebla el clau: "Tenim un país contradictori, i potser el Jordi també té contradiccions, però les contradiccions viscudes amb passió i sent-ne conscient poden ser un valor positiu".

Més enllà del judici, CRÍTIC intenta en aquest reportatge explicar el fenomen social, cultural i polític del cuixartisme amb l'ajuda de gent que el coneix molt bé com **la periodista i companya de Cuixart, Txell Bonet, el dirigent d'Òmnium Marcel Mauri, el polítòleg Jordi Muñoz** i, a més, amb un dels llibres que van triomfar aquest Sant Jordi polític, "Tres dies a la presó", una llarga entrevista que li ha fet la periodista **Gemma Nierga**. Jordi Cuixart (Santa Perpètua de Mogoda, 1975) no deixa ningú indiferent.

Un independentisme convençut...

Jordi Cuixart, en la seva condició de president d'Òmnium, **va pressionar, en privat i en públic, els dirigents independentistes** perquè no fessin un pas enrere en la qüestió del referèndum de l'1-O i, després del referèndum, va defensar la declaració d'independència i, en algunes ocasions, s'havia apuntat sense matisos a la idea de l'independentisme màgic del "ja hem guanyat" i de frases ambigües clàssiques del 'processisme' com "construïm democràcia". En els dies previs a l'1-O, Cuixart va dir coses com que Catalunya ja no obeiria més els tribunals espanyols: ["Ja hem guanyat. El Tribunal Constitucional ja no exerceix autoritat a Catalunya"](#), va dir en un acte de la campanya del referèndum de l'1-O a Lleida. Tanmateix, dies després, Cuixart es presentaria davant d'un jutjat a Madrid i seria empresonat.

Quan a alguns els tremolaven les cames i hi havia dimissions al Govern, Cuixart va collar de valent. L'endemà de l'1-O, en una entrevista a ["Nació Digital"](#), Cuixart assegurava que "estem convençuts que les institucions catalanes estaran a l'altura del moment històric i del mandat de les lleis del referèndum amb una declaració d'independència. No tenim cap dubte que el Parlament estarà a l'altura i serà fidel a allò aprovat a la llei del referèndum". Però, alhora, en la frase immediatament següent, i que potser no tothom va llegir, també deia: "Això ha de ser el tret d'inici de la negociació amb la comunitat internacional i l'Estat espanyol". Però... com? Negociar amb l'Estat l'endemà de la DUI? O tirar pel dret amb la DUI?

El polítòleg i analista polític Jordi Muñoz posa una mica d'humor sobre la dualitat cuixartiana: "Cuixart podria ser tot alhora: un hiperventilat per a alguns i un traïdor per a altres", diu fent broma. "Fa saltar els esquemes -és una virtut- enmig del debat entre els independentistes que s'ha enquistat entre 'hiperventilats' i 'traïdors'. El Cuixart dels últims anys, abans de l'1-O, compatibilitzava una insistència en el consens, el diàleg i el construir ponts, amb una aposta de màxims i de prémer l'accelerador a fons durant la tardor del 17. Pot semblar contradictori, però ell va construir una síntesi de les dues coses."

...però ahora no es posiciona clarament pel 'sí'

Una anècdota curiosa, però simbòlica: **Cuixart no va posar-se la samarreta del "sí" en l'última Diada** que va viure fora de la presó, la de l'Onze de Setembre de 2017. Aquella, celebrada pocs dies abans de l'1-O, va ser anomenada la **'Diada del Sí'** i proposava als manifestants lluir una samarreta verda llampant amb la paraula "Sí" al centre. No hi ha fotografies de Cuixart amb la samarreta: en totes les fotografies publicades, apareix amb la seva clàssica camisa blanca. De fet, només cal fixar-se una mica més que la Guàrdia Civil per veure que a la banderola d'Òmnium i la majoria de les seves pancartes hi posa "democràcia", mentre que a les de l'ANC hi posa "Sí". És un matís, segurament menor, però simbòlic.

Anterior Següent

La mateixa Txell Bonet, que coneix sobradament Cuixart, explica a CRÍTIC que ell volia que l'1-O "fos una eina per a tots dos, per als del 'sí' i per als del 'no'". Tothom sap que ell defensa la independència, però és relativament difícil trobar a Google una citació en què Cuixart demani el vot pel sí en aquell referèndum, i mira que va fer centenars d'actes. Bonet ho explica: "Ell sempre ha volgut la independència i protegir el català, però és conscient que s'ha de fer de manera no exclouent, democràtica i donant espai a l'altre per donar-li aire".

No té mai full de ruta ni fites: ambigüitat estratègica?

La periodista de TV3 **Lídia Heredia** va dir això en un debat del programa 'Salvados', de **Jordi Évole**, sobre el Procés i el periodisme: "El Procés no aguanta bé les preguntes concretes". Això passava sovint amb Cuixart quan li preguntaves per qüestions concretes sobre com es podria dur a terme la DUI, quin Estat del món reconeixeria la independència de Catalunya o com es prendria el

control policial de les fronteres, de l'aeroport o dels ports sense els Mossos d'Esquadra. Normalment, tant en entrevistes com en 'off the record', no concretava del tot i apel·lava a la confiança en els polítics independentistes. És cert que ell era president d'una entitat cultural i no un membre del Govern català.

Ja des de la presó de Soto del Real, va publicar un article a '[El Punt Avui](#)' on deia: **“Cal reformular tot allò que sigui necessari, però sense renunciar als grans èxits de país dels darrers anys”**. Semblava una crítica al full de ruta seguit fins ara, però alhora demanava no renunciar a res. Quan el món independentista ha viscut un conflicte o debat intern, Cuixart ha tingut sempre l'habilitat de no mullar-se en públic del tot, tret d'algun moment excepcional. No es va pronunciar sobre la llista unitària de Junts pel Sí perquè encara no era president d'Òmnium, ni tampoc sobre si calia o no fer la independència en 18 mesos ni sobre si Artur Mas s'havia d'apartar o no per tenir el vot de la CUP. En reunions internes, tal com va revelar [un reportatge de Roger Palà a CRÍTIC](#), sí que va demanar a tots un esforç pel consens, però sense concretar què havia de fer cadascú: en ple moment de bloqueig del “Mas o març”, Cuixart va proferir, segons s'explicava a CRÍTIC, una dura arenga: “O esteu disposats a donar el més gran que teniu, o les vostres bases es rebel·laran contra vosaltres. Si no hi esteu disposats, tanquem les carpetes i anem cap a casa”.

Manté, doncs, un independentisme genèric, que sempre busca el consens entre independentistes i que acaba unint-se a la idea hegemònica del moment. Com s'ho fa amb tanta baralla interna? Mauri, ara parlant des d'Òmnium, opina que **“Cuixart i Òmnium sempre han optat per no ficar-se en el driblatge curt de la política”** i, per tant, eviten respondre sobre qüestions concretes dels partits, dels candidats, de les llistes electorals. L'únic que demanava, segons asseguren des d'Òmnium, és “unitat política per avançar en els grans consensos, però no entra en quina forma han de tenir”. Mauri hi afegeix que Òmnium no té fulls de ruta independentista, “però sí que té plans estratègics a llarg termini”. Segons explica, Cuixart proposa que Òmnium “incideixi en el global de la societat catalana, no només en el sobiranisme”, i “vol construir projectes de grans consensos i que tinguin legitimitat”.

Jordi Cuixart durant les mobilitzacions prèvies a l'1-O. Foto: ACN

La presó com a eina política

Durant la seva declaració davant el Tribunal Suprem, tant el primer dia com en el seu al·legat final, va assegurar en un fet insòlit fins ara que “ja” no volia sortir de la presó al preu que fos, tot i ser conscient que li podia caure una llarga condemna, i que no volia convèncer el tribunal perquè li rebaixés la pena. La seva presentació davant el jutge Marchena va ser aquesta: [“Ara, sortir de la presó ja no és la meva prioritat. La meva prioritat és denunciar la violació de drets. Després de 500 nits a la presó, el que vull és l’absolució i la resolució del conflicte entre Catalunya i Espanya”](#). De fet, va arribar a retractar-se de les seves primeres declaracions judicials, en les quals, assessorat pels seus advocats, va optar per tota mena d’estratagemes jurídics –alguns dels quals sembla que ara no està satisfet d’haver dut a terme– per poder evitar com fos la presó preventiva.

Marcel Mauri explica uns fets que poca gent coneix sobre l’evolució de Cuixart dins la presó: “L’[August Gil Matamala](#), veterà advocat i activista polític des dels temps del franquisme, va visitar el Jordi a la presó de Soto del Real després de la seva primera declaració davant Llàrena. Això el va marcar moltíssim. Gil Matamala fa que en Jordi se n’adoni que és una peça més en la llarga història de represaliats del país, el lliga a la història dels presos polítics del franquisme i alhora amb independentistes detinguts i empresonats com la Núria Cadenes. Això fa que ell canviï molt mentalment i culturalment. Això l’apodera. Se n’adona que ha de ser a partir d’ara un lluitador pels drets civils”. De fet, ell mateix va dir en el seu al·legat final que **“la presó és un altaveu immillorable per denunciar la repressió que pateixen molts ciutadans a l’Estat espanyol”**. Cuixart, en els últims mesos, tenia a la garjola les [‘Cartes des de la presó’](#), de Nelson Mandela. Allà està llegint autors com Georgy Dimitrov, Hannah Arendt, Gil Matamala, Xirinacs... però també Montserrat Roig i Muriel Casals. De fet, Jordi Muñoz creu que “gairebé tots els presos han fet una evolució” sobre el que significa políticament que estiguin empresonats, i, segons el politòleg valencià, Cuixart potser “ho expressa d’una forma més vistosa”. Ara, després d’un procés de reflexió

intern, veuen “la presó com a eina política: la seva prioritat és com sortir-ne en lloc de quan sortir-ne”.

Jordi Cuixart, en una entrevista de CRÍTIC a Sabadell / JORDI BORRÀS

Catalanisme popular en un sentit molt ampli

Cuixart parla sovint dels dies que s'aixecava a les sis del matí per ser el primer a arribar a la fàbrica. Tot i que va acabar fent diners i la seva empresa ha arribat a tenir més de 80 treballadors, sempre reivindica els seus orígens populars. És, doncs, un president d'Òmnium molt atípic. L'entitat va ser fundada per un grup de personatges de la burgesia barcelonina amb diners per defensar la llengua catalana i, al llarg de la història, gairebé tots –per no dir tots– els seus presidents venien de classes mitjanes o altes barcelonines. Cuixart no ve d'aquest món: fill d'una carnissera murciana i d'un treballador industrial badaloní, va néixer al poble de Santa Perpetua de Mogoda i va estudiar FP en un institut públic de Sabadell. Probablement no va compartir escola ni institut amb cap membre de la burgesia barcelonina.

“Expressa una part del país que és així”, assegura Jordi Muñoz. “No ve d'una família de l'Eixample i de classe mitjana catalanoparlant... però tampoc ve de la perifèria barcelonina castellanoparlant”. Per això, Cuixart, durant els matins, podia dirigir una empresa des del seu despatx, reunir-se amb el ‘lobby’ [FemCAT](#) d'empresaris independentistes i anar a les juntes d'accionistes de **La Caixa** amb Isidre Fainé i companyia com a representant d'Òmnium... i alhora a les tardes fer una ‘birra’ amb els amics al casal popular [Can Capablanca](#), de l'esquerra independentista de Sabadell. Aparentment són fets bastant contradictoris, però tots formen part de l'ADN del cuixartisme. De fet, tant és així, que Cuixart, durant els seus anys com a tresorer d'Òmnium, va insistir i insistir fins que va aconseguir que l'entitat deixés de formar part de les juntes de la Caixa.

Cuixart i Joan Tardà a les portes del Teatro del Barrio de Madrid. Foto: ACN

Reivindicació dels orígens espanyols i del castellà com a llengua

En el seu al·legat final en el judici, Cuixart va dir: “No ens enfrontaran mai entre pobles de l’Estat espanyol. Més del 70% dels ciutadans catalans tenim els nostres orígens a Espanya o a la resta del món. Els pobles d’Espanya són pobles germans”. Ell justament no ve ni estrictament d’una família de classe obrera immigrada castellanoparlant ni tampoc ve d’una família de classe mitjana catalanoparlant de vuit cognoms catalans. És a mig camí, de fet, com tants i tants catalans. La família, abans de néixer el Jordi, acostumava a parlar en castellà a casa. Però, com explicava Cuixart en el seu [discurs per commemorar l’inici de la immersió lingüística a l’escola Rosselló-Pòrcel de Santa Coloma de Gramenet](#), “va ser la meva mare, la murciana, qui va dir: ‘Oye, nene, si estamos viviendo en Cataluña, a los niños les vamos a hablar en catalán, ¿no?’”.

Cuixart **“reivindica el Llach i el Poveda alhora”**. De fet, va insistir fins a la sacietat per dur els premis d’Òmnium de la Nit de Santa Llúcia, la Festa de les Lletres Catalanes, [per primer cop en la història a la ciutat de l’Hospitalet de Llobregat](#), la segona ciutat més poblada de Catalunya. Les seves reflexions sobre la cultura en castellà a Catalunya, sempre motiu de polèmica al món nacionalista, van més enllà de les obvietats: “A Catalunya hi ha algunes expressions culturals, que s’expressen aquí des de fa gairebé un segle. Hi ha expressions culturals que, potser, no tenen una arrel estrictament catalana, però que ja són plenament catalanes. Puc citar com un exemple la **Fira d’Abril**. Quan parlem d’ampliar l’imaginari col·lectiu de país, no parlem d’inventar-nos res de nou, sinó que totes les expressions es puguin sentir representades. Fa anys hi havia un qüestionament sobre si la rumba catalana era cultura popular catalana i, en canvi, mai no ens hem qüestionat que els correfocs són catalans malgrat que només fa 20 o 30 anys que es fan de manera habitual. **Quan el Poveda canta Margarit o canta Lorca, és cultura catalana!** Dir això avui ja és de bastant

sentit comú... però crec que hem d'acabar d'incorporar aquestes expressions a l'imaginari col·lectiu de país sense gens de por".

En els últims anys, a causa de l'arribada de **nova immigració** a Catalunya, la reflexió va més enllà. Txell Bonet diu que la cultura castellana és molt propera a Cuixart, però que, ara en ple segle XXI, el cuixartisme reivindicaria que **"pots tenir cultura catalana venint d'on vinguis: pot ser que el teu origen sigui castellà, urdú o xinès;** però, si vius a Catalunya, estàs participant d'una manera o d'una altra d'una cultura catalana". Bonet ho rebla així: "El tema clau és que Cuixart té una visió desacomplexada sobre la llengua i la cultura".

D'esquerres, però a favor dels empresaris

"Sóc empresari i sóc fill de gent de classe treballadora. No renego ni d'una cosa ni de l'altra", deia en una altra entrevista a CRÍTIC. Però, en el seu currículum d'activista, ha destacat sobretot per iniciatives com la de llançar **la campanya "Lluites compartides"** amb l'assessorament d'activistes socials com Arcadi Oliveres o David Fernández. En el judici, en el seu al·legat final, es preguntava si el problema era la desobediència civil o... "el problema és l'obediència civil dels ciutadans que no protesten pels desnonaments o per l'exclusió social?". La campanya "Lluites compartides" incorporava lluites socials molt d'esquerres com les de la PAH, però també hi havia lluites pel català, pel dret a decidir o per la cultura catalana. Tot i això, va rebre crítiques d'alguns sectors independentistes pel fet d'impulsar aquest tipus de campanyes de perfil esquerranós. [Francesc-Marc Álvaro, en un article a 'La Vanguardia'](#), va dir: "Sort que la consellera Munté assisteix contenta als actes d'Òmnium sobre les presumptes "lluites compartides", on el PDECat es fa perdonar pels que donen certificats d'autenticitat".

La seva companya, Txell Bonet, el defineix com una persona d'esquerres: **"Ell és exemple de l'ascensor social'. Ve d'una família bastant humil,** se'n va anar de casa super-d'hora i amb vint-i-pocs anys ja va fundar la seva empresa. Però és conscient que la societat del benestar li va donar una oportunitat. Paga superconscienciat els impostos. A ell el van ajudar l'educació i la salut pública, i per això es va inventar la campanya 'Lluites compartides'". Hi ha, però, alguns matisos. Segons Muñoz, Cuixart "intenta mantenir bones relacions amb tots els sectors polítics del catalanisme" i "no s'enfronta amb el món convergent". I, segons completa Mauri, "ell en realitat fa un discurs social i de benestar que podria ser atribuït a totes les causes polítiques que van des del catalanisme conservador fins a l'esquerra radical independentista".

Vol eixamplar base i bastir ponts, però a través del 'compartir'

Fa alguns mesos, un tuit de **'Vilaweb'** deia això:

<https://twitter.com/VilaWeb/status/1092015464551714822>

El tuit tenia centenars de 'likes' de tuitaires que es congratulaven perquè suposadament Cuixart estaria en contra de la línia política d'ERC post-1-O d'"eixamplar la base". Tot i això, Cuixart és crític amb l'expressió "eixamplar la base" des de fa anys, i no precisament pels motius que s'esgrimeixen ara des d'una part de l'independentisme. [En una conversa meva amb Cuixart al setembre del 2016](#), el president d'Òmnium ja deia això: "Expressions com 'eixamplar la base' no són les millors. M'he trobat molta gent amb ganes d'eixamplar les seves idees, però m'he trobat poca gent amb ganes de ser eixamplat. 'Eixamplar' parteix de la concepció que es té la possessió de la veritat. En canvi, jo proposo la paraula 'compartir'. Compartir entre iguals. Compartir amb la voluntat de ser permeable al que t'aporta l'altre. 'Fer pedagogia' m'espanta perquè sovint té una voluntat paternalista". Per

això, tres anys després, Cuixart critica la idea d'eixamplar, però això no vol dir que no cregui que l'independentisme necessiti més suports.

Mauri explica com **Cuixart, que “ve de l'independentisme dels anys vuitanta, que el 92 va donar suport als torturats de l'operació Garzón o que anava a veure la Núria Cadenes a la presó”,** és molt conscient “que el país és molt plural”. Per això, segueix Mauri, “compartir projecte independentista amb persones no independentistes pot ajudar a fer que el projecte sigui més sòlid i mantenir la cohesió social per seguir sent un sol poble. És molt ‘psuquero’ 2.0.” Bonet hi afegeix que, a més, Cuixart “sempre busca els punts que uneixen: va voler fer un acte sobre la immersió lingüística a Santa Coloma per trobar-se amb la Núria Parlon o va propiciar una conversa sobre el romanès entre Puigdemont i un de la CUP”.

Per això, ha demanat sempre **mantenir ponts amb el món de Barcelona en Comú.** Fins a la seva entrada a la presó, mantenia reunions amb gent com Ada Colau o Gerardo Pisarello (a l'Ajuntament de Barcelona) o Xavier Domènech (aleshores portaveu dels Comuns a Catalunya). En una entrevista a [CRÍTIC](#), deia: “Tot l'entorn dels Comuns forma part del moviment sobiranista a Catalunya. Per mi no hi ha qüestionament possible. Ara cometriem un error, i una injustícia, si exclouem els Comuns del moviment sobiranista”. En el pitjor moment de tensió entre la relació de l'independentisme i Colau, mesos abans del referèndum de l'1-O, **Cuixart no va dubtar a sortir un cop i un altre a defensar els Comuns davant dels atacs hiperventilats.** Fins i tot, en un moment d'aquells mesos de ponts trencats, hi ha una anècdota -que no s'ha explicat mai- molt reveladora. En un AVE de tornada de Madrid a Barcelona, ple de periodistes i polítics catalans, Cuixart em va trucar per telèfon: “Li pots dir al Pisarello i al Domènech de fer un beure al bar del tren, i ens veiem allà d'aquí a una estona?”. Deu minuts després es va presentar al bar amb Oriol Junqueras i un parell de membres de la direcció d'ERC. Ens va agafar a tots per sorpresa. Els primers 30 segons se sentia el gel esquerdant-se. No tenien escapatori: el bar de l'AVE és molt estret; per tant, havien de parlar sí o sí.

Un home d'acció: ‘no’ als partits polítics

Cuixart és l'únic dels presos jutjats al Tribunal Suprem que no ha anat mai a cap llista electoral de cap partit polític. Com va deixar clar Gemma Nierga, en una entrevista al diari 'Ara': **“Cuixart em va dir: «Si fos el president, ja no us agradaria»”.** Txell Bonet indica que ell pensa que, si és a la presó pel fet de representar una entitat com Òmnium, que ha buscat sempre el consens entre partits, ara tampoc pot posicionar-se en favor d'un sol partit. Muñoz hi afegeix que Cuixart pensa que “els polítics han de fer de polítics, i la societat civil, de societat civil” i que “Òmnium ha de ser tots”.

Muñoz, a més, veu Cuixart com **un home més d'acció que no pas com un intel·lectual o tancat en un parlament** transaccionant projectes no de llei com un diputat ras. “Cuixart és una persona molt de fer, fer, fer. I té molta pressa en fer les coses. Imposa ritmes forts. És persona d'acció. Té intuïcions teòriques de repensar la catalanitat i actualitzar l'imaginari col·lectiu. Però el que vol és fer coses”.

Abans serà conseller de Cultura que president de la Generalitat

“Abans serà conseller de Cultura que president de la Generalitat”. Això diuen moltes persones que el coneixen de prop. I Cuixart, que cal recordar que és el president d'una entitat cultural i no de cap organització política, sempre ha mostrat el seu **interès per la vessant cultural de Catalunya en un senti ampli:** “Jo tinc una obsessió: crec que, si la societat catalana ha arribat on ha arribat, és

gràcies a ser una societat molt culturitzada. No en l'alta cultura, sinó en la cultura més bàsica i popular. Ens ha fet créixer i viure en la diversitat la cultura dels ateneus, de les associacions, del teatre amateur, del moviment veïnal, del món de l'esplai i de l'escoltisme, l'excursionisme..."

Muñoz creu que una de les aportacions principals que quedaran del cuixartisme és **la seva idea de repensar la cultura i la identitat catalana per redefinir les bases de l'imaginari col·lectiu de país**. "Posa la cultura al centre, però transcendint la visió tradicional de la cultura catalana que podria considerar el vell Òmnium. Ell fa una valoració positiva del que van representar el **PSUC** i el catalanisme autonòmic... en la construcció de l'escola, la immersió lingüística, els mitjans de comunicació públics... però pensa que la societat ha canviat tant que cal repensar i construir una cosa nova a partir d'aquí". De fet, el polític valencià aporta una qüestió important: "El seu gran projecte polític és més aviat construir un nou país amb els **nous migrants** del segle XXI".